

MITO SPECIFIKA IR JO RYŠYS SU TAUTOSAKOS RŪŠIMIS BEI ŽANRAIS

NIJOLĖ LAURINKIENĖ

Mitas siejasi su daugeliu liaudies kūrybos rūšių bei žanrų. Šiuo požiūriu jis yra išties universalus. Tačiau, prieš aiškinant mito santykio su tradicine kultūra pobūdį, pirmiausia bus aptartas klausimas, ar pats mitas gali būti laikomas žodinės liaudies kūrybos rūšimi. Juk dažnai apie mitus kalbama kaip apie ypatingos prigimties kūrinius, kuriuos vienija panaši tematika bei vaizdavimo būdas. Vis dėlto, nepaisant juose išvelgiamų tokio pobūdžio bendrumų, mitai laikytini savarankiška liaudies kūrybos rūšimi tik iš dalies. Kaip žinoma, žodis *mitas* yra graikų kilmės. Graikiškai *mythos* – žodis, sakmė, padavimas. Kadaise žodžiu *mythos* būdavo vadinami tam tikros tematikos kūriniai: pasakojimai apie pasaulio kilmę, dievus ir žemesnio rango mitinius herojus, jų gyvenimą, žygdarbius. Šios tematikos mitiniai siužetai būdavo įkūnijami įvairiose žodinės kūrybos rūšyse: padavimuose, legendose, dainose, himnuose, plitusuose žmonėse tradiciniu būdu – iš lūpų į lūpas. Tiesa, mus pasiekę graikų mitai daugiausia jau yra suliteratūrinti, apdoroti individualiai kūrusių autorių. Dėl Homero poemų „Iliados“ bei „Odisėjos“ kaip autorinių ar kaip liaudies kūrinių vertinimo vis dar tebesiginčijama, tačiau žinoma, kad šias poetas kelios kartos platino žodžiu. VI a. pr. Kr. Atėnuose jos buvo užrašytos ir virto literatūros kūriniais¹. Graikų mitų siužetų pagrindu sukurta daugelis antikos rašytojų veikalų. Be minėtųjų „Iliados“ ir „Odisėjos“, šiuo atveju išskirtini: Heziodo „Darbai ir dienos“ bei „Teogonija“, Eschilo tragedijos „Prikaltasis Prometėjas“, „Maldautojos“, Sofoklio tragedija „Trachinietės“, Euripido tragedijos „Heraklis“, „Alkestidė“, Plutarcho biografija „Tesėjas“. Remdamiesi šiuose kūrinuose užfiksuotais siužetais, graikų mitų tyrinėtojai tuos siužetus gana laisvai atpasakoja. Šitaip apdoroti mitiniai pasakojimai pateikiami garsaus rusų mokslininko Nikolajaus Kuno parengtame leidinyje „Senovės Graikijos legendos ir mitai“, vengrų tyrinėtojo Imrės Trenčeni-Valdapfelio knygoje „Mitologija“². Tokios publikacijos – be abejo, jau ne pirminis graikų mitų šaltinis.

XIX – XX a. plečiantis mito sampratai, mitas akivaizdžiai ėmė nebetilpti žodinės liaudies kūrybos rūšies rėmuose. Jo elementų imta išvelgti įvairių

žanrų tautosakos kūrinuose. Tai paskatino tam tikros istorinės aplinkybės. XIX a. pirmoje pusėje Europoje veikiant romantizmo tendencijoms, buvo atsigręžta į mitą kaip į reikšmingą senovės, kuri tuomet buvo itin vertinama, liekaną. Filologų indoeuropeistų dėmesį patraukė ne tik antikinė mitologija, bet ir senovės indų, germanų, slavų mitai. Siekta surasti jų bendrumų, siekiančių protautės laikus. Vadinamosios mitologinės mokyklos atstovai (Vilhelmas ir Jakobas Grimmai, Friedrichas Maxas Mülleris, Alfredas Kuhnas, Aleksandras Afanasjevas) religiją ir mitą laikė liaudies kūrybos pirminiu pagrindu. Jų manymu, mitai esą gamtos objektų ir reiškinių poetinis įasmeninimas³. XIX a. pirmoje pusėje susiformavusios antropologinės krypties šalininkai į religiją pažvelgė evoliucijos teorijos aspektu kaip į vieną pradinių žmonijos intelektualinio tobulėjimo etapų. Edwardas Burnettas Tyloras šiame kontekste aiškinosi religijos kilmę, siedamas ją su animizmu – gamtos sudvasinimu. Šios krypties šalininkų teigimu, religija, atspindinti ankstyvąją žmogaus raidos stadiją, ilgainiui išnyks kaip atgyvena⁴. Jamesas George'as Frazeris, iš esmės laikydamasis antropologinės krypties nuostatų, pabrėžė glaudų mito santykį su kultu. Skirtingai nei E. B. Tyloras, J. G. Frazeris manė, kad religijos radimosi pradžioje ji buvo ypač susijusi su magija ir tai atspindi jos prigimtį⁵. Nauja mito samprata buvo pasiūlyta XX a. pradžioje susiformavusios funkcionalizmo krypties atstovų. Vienas jos pradininkų Bronislavas Malinovskis teigė, kad mito prigimtis turėtų būti aiškinamasi pagal jo funkciją kultūros sistemoje. Jo pažiūriu, mitas archainėje visuomenėje atliko socialinę-psichologinę funkciją, pagrįsdamas elgesio taisykles, moralę, apeigas. Mitas padedąs spręsti kritines problemas, susijusias su individo ir visuomenės egzistencija⁶. Prancūzų sociologinės krypties pagrindėjas Emilis Durkheimas pabrėžė kolektyvinės psichologijos reikšmę aiškinant religijos prigimtį. Religiją jis siejo su kolektyviniais vaizdiniais, išreiškiančiais socialinę realybę. Šios krypties atstovų manymu, elementarios religijos formos glūdinčios totemizme, tai yra mituose, modeliuojančiuose socialinę-gentinę organizaciją⁷. Sigmundas Freudas, psichoanalitinės teorijos kūrėjas, religiją interpretavo kaip sąmonėje glūdinčių su lytiniu potraukiu susijusių kompleksų raišką. Pagrindinis iš jų esąs Edipo kompleksas. Archajinėje visuomenėje toteminis gyvūnas įsivaizduotas kaip tėvo vaizdinio pakaitalas. Noras nudobti gyvūną totemą aiškintas kaip su edipiškuoju kompleksu susijęs troškimas nužudyti tėvą, savąjį konkurentą⁸. Kitas psichologinės krypties atstovas Karlas Gustavas Jungas nemažą dėmesį skyrė religijos esmei ir ištakoms atskleisti. Jis pabrėžė ne seksualinių kompleksų, o giliausių psichikos sluoksnių, kurie jo laikomi visos žmonijos kolektyvinės atminties saugykla, reikšmę. Kolektyvinėje sąmonėje glūdi archetipai – universalūs vaizdiniai, religijų ir mitų pamatas bei pagrindinė sudedamoji dalis⁹. Religijos fenomenologijos krypties šalininkai (Gerardas van der Leeuwas, Rudolfas Ottas, Mircea Eliade) religijos esmę išvelgė specifiniame religiniame išgyvenime. Jie siekė atverti gilų vidinį mitų turinį, susijusį su religiniais reiškiniais¹⁰. Religijos fenomenologija atsirado kaip reakcija į pozityvistinį religijos traktavimą. Struktūralistai (Claude'as Lévi-Straussas, Algirdas Julius Greimas, Rolanas Bartas) reli-

giją traktavo kaip visuomenėje egzistuojančių idėjų, vertybių struktūros išraišką. Jie atskleidė mite glūdinčią loginę sistemą, kurios elementai yra tarpusavyje susiję. Mitinė logika operuojanti binarinėmis opozicijomis (kultūra / gamta, savas / svetimas, vyriškas / moteriškas, sausas / drėgnas ir kt.). Struktūralistų manymu, mitinės mediacijos turėjusios harmonizuojančią funkciją, o tai esanti viena iš pagrindinių mito funkcijų¹¹.

Tad apžvelgtose kryptyse, teorijose mitas buvo įvairiai traktuojamas, vertinant jį tai vienu, tai kitu aspektu. XX a. pirmos pusės mito tyrinėtojų darbuose vis aiškesnė tendencija laikyti mitą tam tikru mąstymo būdu, tam tikra ideologija ar filosofija.

Kas gi būdinga šiam specifiniam mąstymo būdui?

Mitinis mąstymas ypatingas visų pirma turinio aspektu. Jis atspindi specifinį erdvės, laiko, viso pasaulio bei jame vykstančių reiškinių suvokimą.

Erdvė anų laikų žmogaus buvo suvokiama kaip nevienalytė. Diferencijuota šventa erdvė ir nešventa. Teritorija, kurioje gyvenama, būdavo priešinama nežinomai, svetimai, tai yra nešventai erdvei. Siekiant susiorientuoti erdvėje, reikėdavo pirmiausia rasti joje tam tikrą simbolinį centrą. Centras – tai ta vieta, kur reiškiasi hierofanija. Pirmasis archetipinis įvykis, vykęs pasaulio centre – pasaulio sukūrimas. Pagal Rigvedą, visata gimsta ir formuojasi iš branduolio, centrinio taško (RV X 149). Dėl to šis simbolinis centras ir atliko tokį reikšmingą vaidmenį. Judėjų tradicinėje kultūroje teigiama, kad kaip embrionas auga iš bambos, taip ir pasaulis Dievo kuriamas nuo jos¹².

Pasaulio centro ir prie jo esančių objektų samprata parodo tradicinių visuomenių „pasaulio sistemos“ suvokimą. Centre gali būti anga, kuria per einama iš vienos kosminės zonos į kitą (iš dangaus – į žemę, iš žemės – į požeminį pasaulį). Angą gali atstoti tam tikras vaizdinys, kuris siejasi su *axis mundi* (pasaulio ašies) idėja (stulpas, kalnas, medis)¹³. Priešistorinių laikų žmogus norėjo gyventi kuo arčiau centro, nes manyta šią vietą esant atvirą viršutiniam pasauliui, su kuriuo būdavo susisiekiama atliekant tam tikras apeigas¹⁴. Taip pat norėta, kad namai, esantys centre, vaizduotų *imago mundi*, t. y. atskleistų pasaulio vaizdinį.

Būdingi pasaulio kaip integralaus Kosmošo simboliai archajinėje visuomenėje – apskritimas ir kvadratas. Tokią šių realiųjų reikšmę liudija mitiniai pasakojimai apie senųjų Europos miestų atsiradimą. Pagal Plutarchą, Roma buvo įkurta apibrėžus apskritimą aplink tam tikrą centrą. Pats centras buvo apvali įduba ir vadinosi *mundus* 'pasaulis'¹⁵. Šitokia buvo istorinio Romos miesto pradžia. Antra vertus, žinoma kadaise gyvavus tradiciją Romulo miestą vadinti *Roma quadrata*. Roma vadinta kvadratine dėl to, kad ji dviem pagrindinėmis gatvėmis buvo padalyta į keturias dalis ir turėjo ketverius vartus. Viena iš būdvardžio *quadrata* reikšmių kadaise ir galėjo būti – padalytas į keturias dalis¹⁶. Gyvenvietės padalinimas į keturis sektorius atitiko visatos padalinimą į keturis horizontus. Pagal įsivaizduojamą pasaulio modelį nuo centro būdavo projektuojami keturi horizontai keturių pasaulio šalių kryptimis¹⁷. Tad pirmykštis Romos miesto vaizdinys asocijavosi su dviem Kosmosą išreiškiančiomis geometrinėmis figūromis – apskritimu ir kvadra-

tu. Anot Carlo Kerenyj, teoriškai Romos pavidalas gali būti paaiškintas kaip kvadratas apskritimo viduje¹⁸.

Kvadrato ir apskritimo tam tikrą derinį sudaranti figūra yra budistinė mandala senovės Indijoje. Būdingas jos pavidalas — kvadratas, apvestas apskritimu. Manoma, kad adeptas, medituodamas ties mandala, vaizduotėje kurdavęs aplink save pasaulį su tam tikru centru viduryje¹⁹. Tad budistų mandalos sampratoje apskritimas ir kvadratas suvokiami kaip idealios *par excellence* figūros. Įdomu tai, kad, C. G. Jungo teigimu, šiuolaikinis žmogus, kuris dažnai nieko nežino apie Rytų kraštų paslaptis, sapnuoja mandalos pavidalo figūras, kai ieško būdo įveikti kankinančius prieštaravimus ir tapti vientisa būtybe²⁰.

Tokie tad esminiai mitinės erdvės suvokimo ypatumai.

Laikas senosios pasaulėžiūros žmogui taip pat buvo nelygiavertis. Būdavę šventojo laiko periodai (šventės) ir pasaulietiškas laikas. Gyvavusi ne tęstinio, o ciklinio laiko samprata²¹. Įsivaizduota, kad metai — vienas svarbiausių laiko ciklų, per kiekvieną Naujųjų metų šventę atnaujinami, o paskui vėl pamažu degraduojantys. Šventės metu būdavo aktualizuojamas pirmasis įvykis — pasaulio sukūrimas, kuris padėdavo atgimti pasauliui, taip pat žmogui, suteikdavo galių jo egzistencijai. Įsivaizduota, kad sugrįžtama prie laiko, koks jis buvo iš pat pradžių *in illo tempore*²². *In illo tempore* dievai demonstruodavo savo galybės apogėjų. Manyta kosmogoniją esant aukščiausia dieviškumo apraiška²³. Šis sugrįžimas į pradžią ir tam tikras jos ilgesys ir yra religinis ilgesys. Žmogus siekė būti arčiau Dievo, troško gyventi šviežiame, švariame pasaulyje, tokiame, koks jis buvo sukurtas Kūrėjo. Pradinės tobulybės ilgesys ir paaiškina periodinį sugrįžimą į aną pirmykštį laiką²⁴.

Kadangi mitas atpasakoja šventą pasaulio sukūrimo istoriją ir antgamtinių būtybių žygius, jis tapo pavyzdiniu visų prasmingų žmogaus veiksmų modeliu²⁵. Mitas integruoja pasaulį, kartu jis integruoja ir patį žmogų — tai yra viena pagrindinių kiekvieno individo harmoningos egzistencijos sąlygų.

Palyginti su kitomis kūrybos rūšimis, mitas ypatingas tuo, kad jis religinę sąmonę turinčių žmonių laikomas realiu. Tikima, kad mitas nurodo, kas buvo iš tikrųjų. Mitas suvoktas kaip realus ir tuo atžvilgiu, kad darydavęs įtaką žmogaus gyvenimui, buvo susijęs su jo būtimi. Viskas, ką pasakoja mitai, žmogų liesdavę tiesiogiai, tuo tarpu netikros istorijos (tarkim, pasakos), nors kalba apie tam tikrus pakitimus pasaulyje, tačiau nedarė žmogaus būviui tiek įtakos, kiek mitai. Mitas žmogui pranešdavęs pirmykštes istorijas, kurios jį „įsteigė“ egzistenciškai. Kadais žmogus manė, kad jis — tam tikrų mitinių įvykių vaisius²⁶.

Kadangi mitai laikomi realiomis istorijomis, aktualizuojančiomis pirmykštį įvykį, jie negali būti pasakojami bet kaip, bet kokiomis aplinkybėmis. M. Eliade's pastebėjimu, mitus galima pasakoti tik ypatingu laiku: dažniausiai rudenį arba žiemą ir būtinai naktį. Turkai-mongolai ir tibetiečiai leidžia deklamuoti epines Gesaro giesmes tik žiemos naktimis. Kai kuriose gentyse mitai negalėjo būti pasakojami moterims ir vaikams, tai yra neinicijuotiesiems²⁷.

Kai kurie mitų tyrinėtojai (Eleazaras Meletinskis, Sergejus Tokarevas) kaip vieną būdingų mito bruožų nurodo etiologiskumą, siekimą, pasakojant apie pirmykščius laikus, paaiškinti, kaip kas atsirado. Žymus etnologas B. Malinovskis neigia etiologinį mitologijos pobūdį. Jo požiūriu, mitinis pasakojimas apie pirmykščius laikus dar nereiškia, kad tokiu būdu paaiškinama, kaip kas atsirado. Tie atpasakojami įvykiai atveria, primena šį tą universalesnio, tam tikrą pasaulio esmę. Mitai niekada neaiškina, jie nustato tam tikrą precedentą kaip idealą²⁸.

Mitas glaudžiai siejasi su ritualu. Ritualas tarsi inscenizuoja mitą. Moksliniuose mitų tyrinėjimuose iki dabar keliamas klausimas, kas yra pirminis: mitas ar ritualas. Kažin ar įmanoma išspręsti šią problemą ir kažin ar prasminga ją kelti. Mat turimi duomenys neįrodo nė vienos iš šių tendencijų. Esama mitų, susijusių su ritualais, tačiau žinomi ir mitiniai pasakojimai kaip žodiniai tekstai, egzistuojantys be apeigų. Kita vertus, ritualai ar bent jų nuotrupos gali gyvuoti kaip sustabarėję apeiginiai veiksmai ir be žodinio jų pagrindimo, tačiau tai pasitaiko retai. Kai nežinoma ritualo prasmė, jo funkcijos, jis paprastai išnyksta. Tad ryšys su ritualu yra svarbus mito ypatumas. Vis dėlto jis nėra būtinas. Paprastai mitas ir apeigos sudaro tam tikrą vienvę – semantinę ir funkcinę. Šiais požymiais mitas ir ritualas yra vienas kitam artimi. Tai – skirtingos tos pačios mitinės informacijos atskleidimo, įkūnijimo formos.

Tokie yra pagrindiniai mito bruožai. Laikant mitą tam tikru matymo būdu ir tam tikra filosofija, kaip kad čia buvo pabrėžta, jo relikštų galima rasti nemažoje dalyje lietuvių tautosakos, įvairiose jos rūšyse bei žanruose. Tiesa, tautosakoje nedaug aptinkama nuosekliai atpasakotų mitinių siužetų. Daugiausia čia užfiksuota mitų nuotrupų. Iš jų ir bandoma atkurti vieną ar kitą mitą.

Ypač akivaizdžiai su mitais yra susiję pasakojamosios tautosakos žanrai. Iš jų minėtinos sakmės. Nors pagal susiklosčiusią tradiciją jos skirstomos į etiologines ir į mitologines, tačiau toks diferencijavimas yra tik sąlygiškas. Dauguma etiologinių sakmių atskleidžia pasaulio ar pirmųjų žmonių, gyvūnų, augalų sukūrimą, tai yra tam tikrą mūsų dabartinio egzistavimo precedentą. Nemaža dalis tų siužetų turi atitikmenis kitų tautų kūryboje ir laikytini mitinio pobūdžio tekstais. Vadinamosios mitologinės sakmės yra pasakojimai apie lietuvių mitines būtybes: Perkūną, velnią, aitvarą, kauką, laumę ir laimę, vilkolakius, raganas, burtininkus, vaiduoklius. Tad šių sakmių ryšys su mitu neabejotinas. Mito relikštų išliko ir padavimuose, pasakose, ypač stebuklinėse. Pastarosiose dažnas yra daugelio tautų pasakose paplitęs mitinės kilmės siužetas apie herojaus kovą su destruktivia gyvatės ar panašaus pavidalo būtybe (AT 300, AT 300 A). Pasakų ryšį su mitu liudija jų būdingieji personažai (slibinas, velnias, gyvatė, žaltys, ragana, laumė, laimė), taip pat įvairios herojų metamorfozės, virtimai gyvūnais, augalais, kelionės į kitas pasaulio sferas – dangų, požemį, stebuklingi daiktai ir nepaprasti pagalbininkai, specifinė erdvė (kurios reikšmingi komponentai: kalnas, medis, marios, miškas, raistas, kryžkelė). Iš tiesų pagrįstai pasakos laikomos degradavusiu mitu²⁹.

Iš dainuojamosios tautosakos žanrų artimesnį santykį su mitu yra išlaikiusios apeiginės dainos: kalendorinės, darbo, vestuvinės, taip pat raudos. Dainų sąsaja su mitu yra kitokia negu pasakojamosios tautosakos. Čia retai beminimi būdingieji mitiniai personažai. Tačiau jose išvelgiami tam tikri specifiniai mitinės semantikos fragmentai. Jie atpažįstami žinant specifinius mitinio mąstymo, mitinės logikos ypatumus.

Mito reliktai dainose geriausiai atsiskleidžia erdvės bei laiko sampratoje. Erdvės pagrindiniai komponentai: kalnas, vandens telkinys, medis, laukas, ypač jo vidurys. Iš jų kuriami tam tikri dainoms būdingi vaizdai. Viena raiškiausių dainų mitologemų – medis, pasižymintis savita semantine struktūra. Kalendorinės, vestuvinės dainos, raudos susijusios su ypatingu kokybiniu požiūriu laiku. Kalendorinės šventės, kurių metu dainuotos joms skirtos dainos – sakralaus laiko periodai, sugražinantys mus į „tobuląjį“ pradinį mitinį laiką. Vestuvinės dainos bei raudos išskirtinos tuo, kad jos turi ryšį su kritiniais žmogaus gyvenimo momentais, kada harmonizuojanti mito reikšmė buvo itin svarbi. Darbo dainos atskleidžia žemdirbio darbus, nuo kurių priklausė jo būtis. M. Eliade's teigimu, kiekvienas reikšmingas žmogaus darbas, kūrimo aktas simboliškai atkartodavo pavyzdinį – archetipinį kūrimo modelį – pasaulio sukūrimą³⁰. Galbūt ir mūsų darbo dainos siejosi su tokio pobūdžio mitiniu pasaulėvaizdžiu.

Smulkiojoje tautosakoje taip pat išsaugota įdomios mitinės informacijos. Patarlėse, priežodžiuose, mįslėse, keiksmuose minimos lietuvių mitinės būtybės. Kartais visas smulkiosios tautosakos tekstas yra mitinio turinio, perteikia mitinį pasaulėvaizdį. Iš smulkiosios tautosakos rūšių išskirtini būtų užkalbėjimai, dar menkai mūsų tyrinėti ir išlaikę aiškią mitinę semantiką. Šių kūrinių prasmė ir funkcija galėtų būti atskleista nuodugniai ir detalai išanalizavus jų mitinį klodą.

Kartais kyla klausimas, kaip palyginti nesenuose tautosakos kūriniuose galėjo išlikti mitinių vaizdinių. Neretai manoma, kad mitinių vaizdinių kilmė siejasi su gana gilia archaika. Iš tiesų daugelis mitologemų yra senosios, dar ikirikščioniškos pasaulėžiūros padarinys. Tačiau pažymėtina, kad mitiniai vaizdiniai ypač gyvybingi. Tradicinėje kultūroje jie gali keliauti iš kartos į kartą. Mitinių figūrų prasmė neretai ir pamirštama. Tačiau lieka tradicija, tarkim, dainą pradėti gamtos, ypač tam tikro medžio vaizdu. Arba ant kraičio skrynios nupiešiamas devyniašakis augalas su paukščiu viršūnėje. Tad mitologinės mokyklos atstovų XIX a. pirmoje pusėje iškelta idėja apie tautosakos, jos kilmės ryšį su mitais nėra be pagrindo. Pastaraisiais dešimtmečiais ši tendencija sustiprėjo lietuvių tautosakos tyrinėjimuose. Manytume, kad ji turi perspektyvų. Svarbu, kad į tai būtų žiūrima atsakingai, o mitinių relikto analizė tautosakoje būtų atliekama kvalifikuotai.

- ¹ *Kunas N.* Senovės Graikijos legendos ir mitai. K., 1988, p. 5.
- ² *Kunas N.* Min. veik. *Imrė Trenčenis-Valdapfelis*. Mitologija. V., 1972.
- ³ *Jakob Grimm*. Deutsche Mythologie. Gütersloh, 1835; *М. Мюллер*. Сравнительная мифология. Летописи русской литературы и древности, т. 5. М., 1963; *М. Мюллер*. Наука о языке, вып. 1–2. Воронеж, 1868–1870; *Alfred Kuhn*. Entwicklungsstufen der Mythenbildung. Berlin, 1873; *А. Н. Афанасьев*. Поэтические воззрения славян на природу, 1–3. М., 1865–1869.
- ⁴ *Edward Burnet Tylor*. Primitive Culture. London, 1871.
- ⁵ *James Frazer*. Golden Bough, vol. 1–12, 3ed. London, 1907–1915.
- ⁶ *Bronislaw Malinowski*. Myth in Primitive Psychology. London, 1926.
- ⁷ *Emil Durkheim*. Les formes élémentaires de la vie religieuse. Paris, 1912.
- ⁸ *Зигмунд Фрейд*. Тотем и табу. М., 1923.
- ⁹ *Carl Gustav Jung*. Von den Wurzeln des Bewußtseins. Zürich, 1954.
- ¹⁰ *Gerardus van der Leeuw*. Phänomenologie der Religion. Tübingen, 1933; *Rudolf Otto*. Das Heilige: Über das Irrationale in der Idee des Göttlichen und sein Verhältnis zum Rationalen. München, 1932; *Mircea Eliade*. Le mythe de l'éternel retour. Paris, 1949; *Mircea Eliade*. Images et symboles: Essais sur le symbolisme magico-religieux. Paris, 1951.
- ¹¹ *Clod Lévi-Strauss*. La pensée sauvage. Paris, 1962; *Clod Lévi-Strauss*. Mythologiques, I–IV. Paris, 1964–191; *Algirdas Julius Greimas*. Sémantique structurale. Paris, 1966; *Algirdas Julius Greimas*. Du sens. Paris, 1970; *Rolan Barthes*. Mythologies. Paris, 1957.
- ¹² *Мирча Элиаде*. Священное и мирское. М., 1994, p. 35.
- ¹³ Ten pat, p. 31.
- ¹⁴ Ten pat, p. 35.
- ¹⁵ *Карл Густав Юнг*. Душа и миф: шесть архетипов. Киев, 1996, p. 23.
- ¹⁶ Min. veik., p. 24.
- ¹⁷ *Элиаде М.* Min. veik., p. 36.
- ¹⁸ *Юнг Г.* Ten pat, с. 24.
- ¹⁹ Min. veik., 26.
- ²⁰ *Элиаде М.* Min. veik., p. 48.
- ²¹ Ten pat, p. 49.
- ²² Ten pat, p. 55.
- ²³ Ten pat, p. 61.
- ²⁴ *Mircea Eliade*. Mitų struktūra. Metai, 1995, Nr. 4, p. 130.
- ²⁵ Ten pat, p. 133–134.
- ²⁶ Ten pat, p. 133.
- ²⁷ Cituota iš: *Юнг К. Г.* Min. veik., p. 17.
- ²⁸ *Algirdas Julius Greimas*. Tautos atminties beiėškant. Apie dievus ir žmones. V.-Chicago, 1990, p. 20–21.
- ²⁹ *Mircea Eliade*. Structure et fonction du mythe cosmogonique. Sources orientales, [t.] 1. Paris, 1959.

THE MYTH SPECIFICITY AND ITS LINK WITH FOLKLORE TYPES AND GENRE

NIJOLĖ LAURINKIENĖ

Summary

A myth is closely related to a number of types and genres of folk creation. This raises the question as to whether a myth itself could be regarded as a type of oral folk creation. A myth as a legend was understood in ancient Greece, but with a much broader notion of a myth in the 19th–20th centuries, it fell off the limits of the type of oral folk creation. Its elements were noticed in folklore works of different genres. The myth itself since then has been interpreted as a certain ideology or philosophy, as a certain way of reasoning. Mythic reasoning is special in the aspect of subject matter in the first place. It reflects the specific comprehension of space, time, the world in general and its phenomena.